

اداره کل آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی

عنوان کتاب: مطالعات اجتماعی ((پایه نهم))

فصل: ۵

درسنامه درس ۹: ایرانی متحد و یکپارچه

تدوین: سمیه شریف پور

شهرستان مهاباد

اهداف درس بر اساس دیدگاه بلوم

اهداف شناختی :

- ۱: آشنایی با نحوه روی کار آمدن شاه اسماعیل صفوی
- ۲: شناخت شاه هان معروف دوران صفوی و اقدامات آنها
- ۳: آشنایی با نحوه اداره کشور توسط صفویان
- ۴: آشنایی با اقدامات شاه عباس برای تقویت حکومت مرکزی
- ۵: شناخت اهداف اروپاییان با برقراری ارتباط با ایرانیان در آن دوران

حیطه نگرشی :

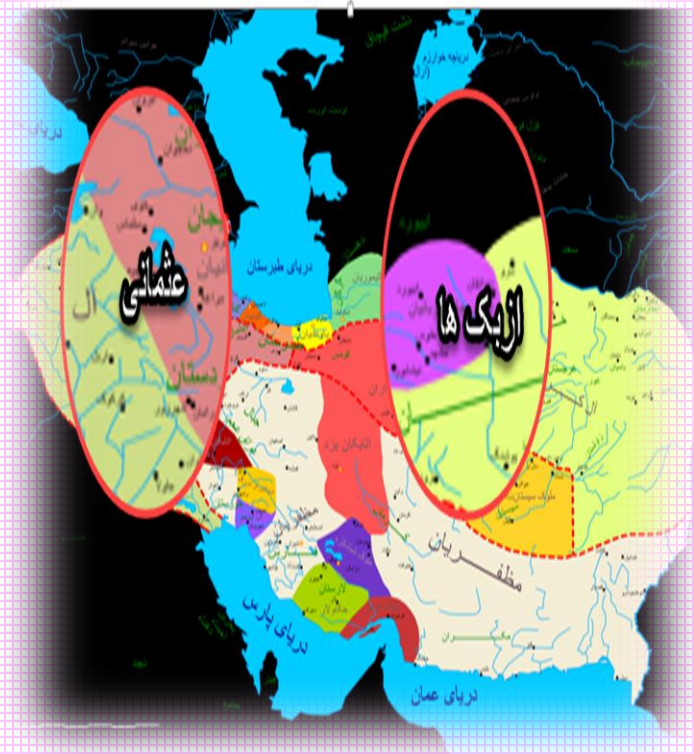
نسبت به چگونگی شکل گیری حکومت قدرتمند شیعه در ایران تفکر کند و به مباحث و رخداد های دوران صفویان علاقمند شود

حیطه ارزشی : نسبت به حفظ استقلال و قدرت ایران در خلیج فارس و اخراج اروپایی ها از خاک ایران احساس افتخار کند و آن را در زندگی واقعی بکار ببرد

خلاصه درس

قلمرو ایران در اواخر قرن نهم

ایرانی متحد و یکپارچه

اوضاع سیاسی ایران هنگام تأسیس حکومت صفوی

کشور ما و دچار تفرقه و تجزیه شده بود.

حاکمان بخش های مختلف ایران با هم در جنگ بودند.

به همین دلیل، امنیت و آرامش شهرها و روستاها از بین رفته بود.

سلطان عثمانی خود را خلیفه مسلمانان می دانست و به ایران نیز طمع داشت

در شمال شرق ایران ماوراءالنهر ازبک ها قدرت گرفته بودند
و به مرزهای ایران می تاختند.

شکل گیری حکومت صفوی

شیخ صفی الدین اردبیلی از مشایخ معروف
زمان خود بود که مذهب شیعه داشت

خانقاه او در اردبیل مورد توجه
مردم و حاکمان محلی بود.

پس از مرگ شیخ صفی الدین اداره خانقاه
وی به فرزندانش رسید

ایل های مختلف ترک که ساکن مناطق شمال و شمال غربی
ایران بودند، به مذهب شیعه گرویدند و مهم ترین طرف داران خاندان شیخ
صفی شدند.

این ایل ها به قزلباش معروف بودند.

اسماعیل صفوی ((اقدامات))

کمک نیروی نظامی قزلباش ها، نخست برخی حکومت های محلی در شمال غربی را شکست داد

انتخاب تبریز به عنوان پایتخت

رسمی کردن مذهب شیعه

با شکست دادن ازبک ها در خراسان، بر سراسر ایران مسلط شد.

حکومت کشور
ما یکپارچه، مستقل و نیرومند شد

قلمرو آن به حدود قلمرو دوره ساسانیان رسید.

همه اقوام ایرانی را زیر حاکمیت خود گرفت و موجب هم بستگی و اتحاد بیشتر ایرانیان شد.

جنگ چالدران

این جنگ میان سپاه عثمانی و صفوی ((در نزدیکی خوی امروزی)) شکل گرفت

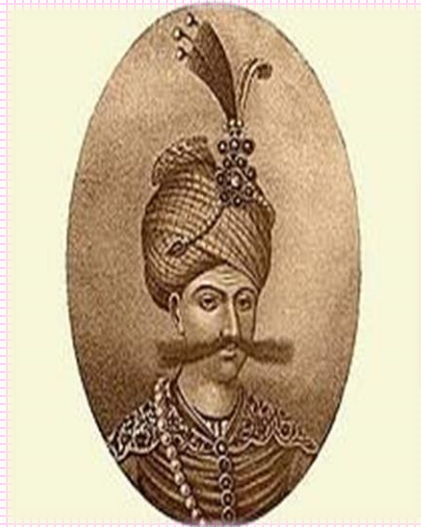
دلیل آغاز جنگ ناخشنودی از تاسیس سلسله قدرتمند و مستقل شیعه مذهب صفوی

دلیل شکست سپاه ایران از عثمانی :

شاه اسماعیل

و سربازانش شجاعت زیادی نشان دادند اما سپاه عثمانی به کمک سلاح های آتشین مانند توپ و تفنگ که سپاه ایران از آنها بی بهره بود،

شاهان مقتدر صفوی

شاه
عباس

شاه
اسماعیل

شاه تهماسب

معرفی: و اقدامات شاه تهماسب

شاه تهماسب: جانشین شاه اسماعیل بود

سر و سامان دادن به اوضاع داخلی و دفع حمله های ازبکان

تثبیت و تحکیم حکومت صفویان

شاه تهماسب پایتخت را از تبریز به قزوین انتقال داد؛ زیرا تبریز همواره در معرض هجوم سپاه عثمانی بود.

روابط مسالمت آمیزی با کشورهای همسایه و مسلمان خود، برقرار کرد.

دوره شاه تهماسب، برخی فقهای بزرگ شیعه، جایگاهی علمی و جدی در اداره کشور پیدا کردند.

سلسله صفوی در اوج قدرت ((اقدامات شاه عباس)):

شاه عباس اول پنجمین شاه صفوی حکومت صفوی را به اوج قدرت رساند.
همچنین، پایتخت را از قزوین به اصفهان در مرکز ایران منتقل کرد
ازبک ها و عثمانیان را شکست داد و تا پشت مرزهای ایران عقب راند.

تلاش شاه عباس صفوی جهت عمران و آبادانی اصفهان

حکومت صفوی در سرانجام سقوط:

چرا، امور حکومت صفویان مختل شد و هرج و مرج کشور را فرا گرفت

عدم توانایی در اداره کشور

سیاست کشتن و کور کردن شاهزاده ها و جلوگیری از حکومت آنها بر
ولایت

نیاموختن شیوه کشورداری

ضعف و بی لیاقتی شاهان

اختلاف میان مقام های کشوری و لشکری و عدم اجرای مسئولیت
های مهم خود

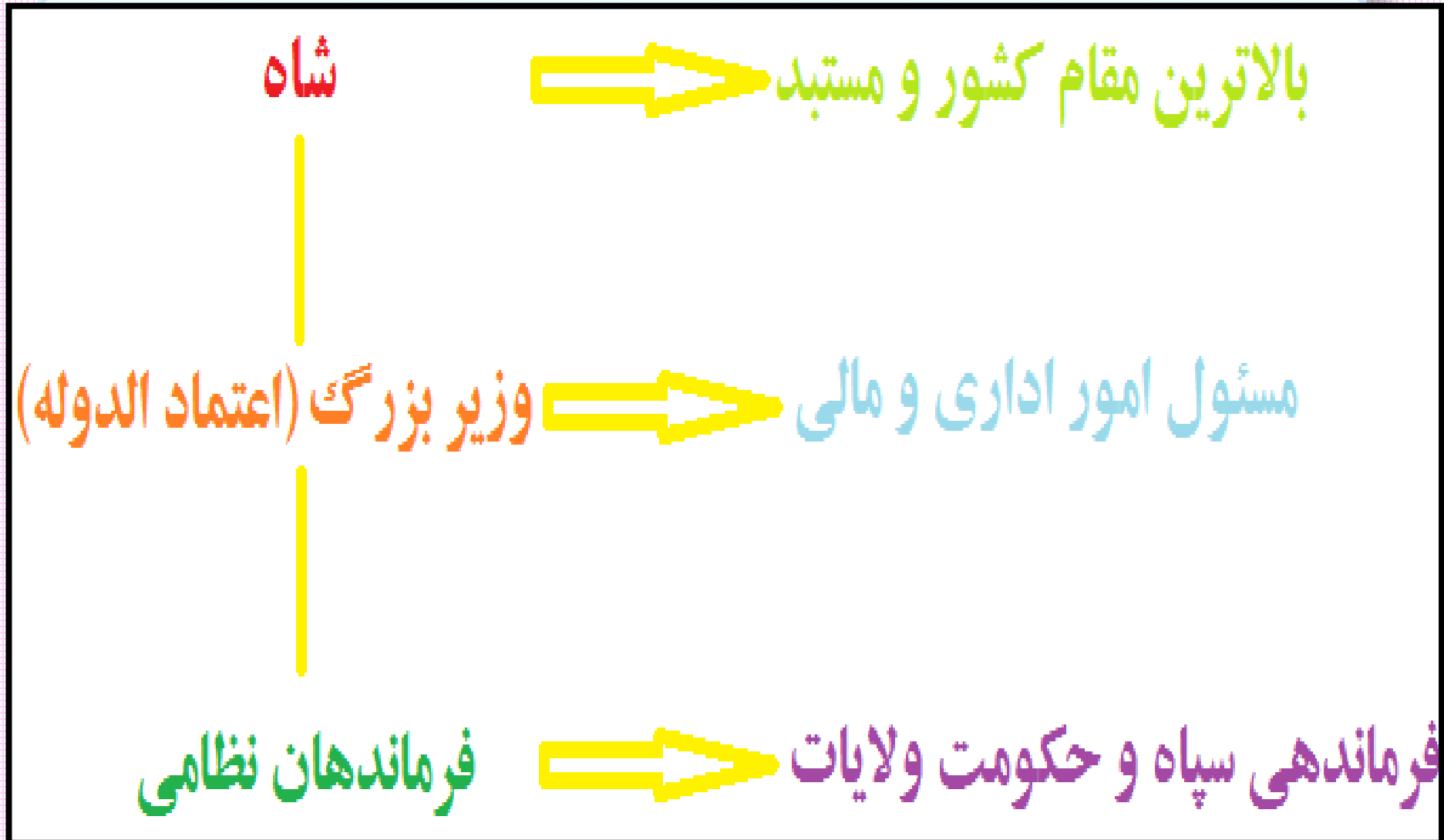
سقوط صفویه با حمله افغان ها

در چنین اوضاع نابسامانی، گروهی از افغان ها در قندهار سر به شورش برداشتند و پس از پیروزی بر حاکم آن ولایت، به سوی اصفهان حرکت کردند.

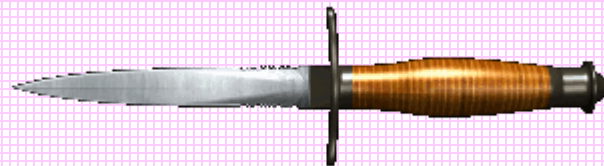
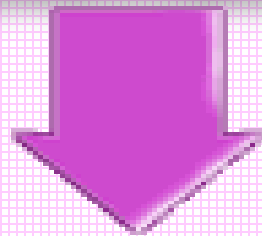
سلطان حسین صفوی که در اواخر حکومتش به ضعف و سستی گرایید، نتوانست در مقابل گروه مهاجم خارجی مقابله کند. پس از چند ماه محاصره، به ناچار تسلیم شد و به این ترتیب، محمود افغان، سردسته شورشیان، بر پایتخت و قسمت هایی از ایران مسلط شد.

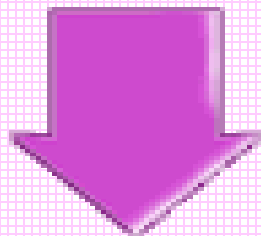
نحوه اداره کشور توسط صفویان

اقدامات شاه عباس برای تقویت حکومت مرکزی

شاه عباس اول برای تقویت حکومت مرکزی و جلوگیری از نافرمانی و بی نظمی سران ایل قزلباش، حکومت ولایت ها را از آنان گرفت و به افرادی غیر از قزلباش ها سپرد.

در کنار سپاه قزلباش سپاه جدیدی از افراد غیر قزلباش تشکیل داد و با کمک گرفتن از اروپاییان، این سپاه را به تفنگ و توپ مجهز کرد.

اروپاییان در راه ایران

همزمان با به قدرت رسیدن حکومت صفوی پایان قرون وسطی و شروع استعمار

قرون جدید
قرن ۱۶ تا ۱۹ میلادی

اروپاییان با کشتی های بزرگ و
مجهز بخش های از خاک قاره
های امریکا، افریقا و آسیا را
مستعمره خود کردند

ماجرای اخراج پرتغالی ها از خاک ایران

در آستانه تأسیس سلسله صفوی، پرتغالی ها جزایر و سواحل جنوبی ایران را تصرف کرده و تجارت خلیج فارس و دریای عمان را در اختیار گرفته بودند .
شاه اسماعیل صفوی به دلیل نداشتن کشتی جنگی نتوانست در برابر پرتغالی ها کاری از پیش ببرد اما شاه عباس اول از رقابت انگلیسیها و پرتغالی ها استفاده کرد و به کمک کشتی های جنگی انگلستان، پرتغالی ها را از سواحل و جزایر ایران بیرون راند
انگلستان با اخراج پرتغال، زمینه نفوذ خود در ایران را مستحکم کرد.

Lesser Tunb Greater Tunb
Abumusa

PERSIAN GULF

روابط اروپاییان با صفویان

در دوران صفویه و با افزایش اقتدار و امنیت در کشور، تولید و تجارت افزایش یافت و ایران با برخی از کشورهای اروپایی روابط سیاسی و بازرگانی برقرار کرد

دلایل
برقراری
رابطه

در آن زمان اروپاییان شرکت های بزرگ تجاری تأسیس کرده بودند و می خواستند که روابط تجاری خود را با دیگر کشورها مخصوصا ایران افزایش دهند و در این مسیر به رقابت می پرداختند

چرا، اروپاییان نمایندگان را برای عقد قراردادهای بازرگانی به کشور ما فرستادند

۱: قدامت شاه اسماعیل صفوی را پس از به قدرت رسیدن بنویسید؟

۲: دلیل شکست جنگ چالدران چه بود

۳: شاه عباس برای تقویت حکومت مرکزی چه کرد

۴: دلایل رابطه اروپاییان با حکومت صفویان را بنویسید

